

Posudek oponenta na magisterskou práci bc. Terezy Machkové „Obecné pojetí sebevraždnosti se zaměřením na lidi v krizové situaci“.

Téma práce je zajímavé, ale obtížné, lze ocenit přístup k jeho zpracování. Práce je členěna obvyklým způsobem na teoretickou část a vlastní výzkum.

Teoretická část je rozdělena do 7 kapitol, autorka začíná vymezením základních pojmů, zde by také měla vysvětlit souvislost krize a sebevražedného jednání, která je do určité míry základem její práce, tj. proč v textu mluví i o pojmu krize. Proměna chápání sebevražedného jednání v historickém kontextu je tématem další kapitoly. Následuje stručné hodnocení přístupu k sebevraždě z pozice různých vědeckých oborů, tak jak je obvyklé. Subkapitola věnovanou psychiatrickému hledisku by bylo vhodnější zařadit do textu věnovanému lékařskému pohledu na danou problematiku, psychiatrie je také medicínský obor. Neurobiologické hledisko s psychiatrickou problematikou sebevražedného jednání velmi těsně souvisí, uvedené změny mohou být jedním z projevů psychiatrického onemocnění. V textu věnovaném psychologickému přístupu chybí názory C. G. Junga, resp. jeho žáků, které tam rozhodně patří atd., text je málo obsažný. Autorka se zabývá i analýzou příčin sebevražedného jednání, ale i tato část textu je příliš stručná. Na str. 20 – název subkapitoly „Faktory“ je nejasný, navíc duševní i somatické onemocnění patří do kategorie biologické podmíněnosti.

Čtvrtá kapitola je věnovaná charakteristice sebevražd z hlediska způsobu provedení, bylo by vhodné říci i plánování, protože rozdíl v samotném provedení plánované a impulzivní sebevraždy nemusí být žádný. Text je příliš stručný, autorka např. neuvádí možnost párové či skupinové sebevraždy, které jsou z psychologického hlediska zajímavé. Charakteristika eutanázie jako specifického problému by měla být zařazena spíše do kapitoly 4.4. Text věnovaný jednotlivým variantám je nerovnoměrný. Statistická charakteristika sebevražedného jednání tvoří další část textu, je popisná a dost obsáhlá. Poslední kapitola teoretické části je věnována možností odhalení rizika sebevraždy, ale zde se autorka věnuje pouze medicínským možnostem a zcela přehlíží možnosti psychologické. Navíc zde není uveden zdroj z něhož čerpala.

Vlastní výzkum je zaměřen na analýzu možných sebevražedných úvah u dvou skupin klientů jejichž aktuální životní situace může být natolik stresující, že o takové možnosti mohou alespoň občas uvažovat. Jak autorka správně uvádí, jde spíše o předvýzkumnou sondu než o standardní výzkum. Zkoumanou skupinu tvoří 5 mužů ve výkonu trestu a 5 vozíčkářů jejichž podrobnější charakteristika by měla být uvedena hned na počátku (jak se později v textu ukázalo, autorka tyto informace měla). Dotazníková metoda, resp. strukturovaný rozhovor, jsou vhodné, autorka výsledky zpracovala kvalitativním způsobem, což lze akceptovat. Dotazník je velmi stručný, ale zachycuje základní informace o vztahu dotyčného jedince k sebevražednému jednání. Součástí textu je přehled výsledků získaných u jednotlivých klientů, jejichž výsledky shrnuje ve stručném textu, následuje analýza jednotlivých otázek. Pozitivně lze hodnotit přípravu metody. Problematický zůstává výběr probandů, který závisel na jejich ochotě, což může zásadním způsobem zkreslit výsledek. Kapitola věnovaná analýze získaných informací se zabývá i samotným průběhem výzkumu, poněkud nelogicky na tuto část navazuje kapitola označená „Vyrovnaní se situací“. Autorka zde zřejmě chtěla vyjádřit, že suicidium může být reakcí na krizovou situace, a srovnává zde z tohoto hlediska obě skupiny. V celkovém shrnutí se opakují dříve uvedené souhrny odpovědí na jednotlivé otázky. Diskuze je věnována spíše metodologickému aspektu práce, psychologický závěr zde v podstatě chybí.

Seznam literatury: je zde chyba, spoluautorka jedné z uvedených publikací se jmenuje Hadj-Moussová a ne Moussová.

Předložená magisterská práce vycházela ze zajímavého nápadu, ale způsob zpracování obou částí má určité nedostatky, přesto lze říci, že splňuje základní požadavky a proto ji lze doporučit k obhajobě, navržená klasifikace: 2-3.

V Praze dne 13. 9. 2009

Prof. PhDr. RNDr. M. Vágnerová, CSc.